

สมาธิคดในข้อ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อประพฤติปฏิบัติธรรม

ทำไมถึงว่า “ต้องประพฤติปฏิบัติธรรม”

เพราะการประพฤติปฏิบัติของเรากิเลสมันท่วมหัว เวลากิเลสมันท่วมหัว ทำตามความพอใจของตน ทำตามความรู้สึกลงตน แล้วศึกษาธรรม ศึกษาธรรมก็ศึกษาด้วยกิเลสของตน ถ้าด้วยกิเลสของตน เห็นไหม เราปฏิบัติเพื่อไปยอมจำนนกับกิเลสทั้งสิ้น

กิเลส เห็นไหม กิเลสอวิชชาคือความไม่รู้ แล้วคิดดูสิ ประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา ปฏิบัติไปเพื่อความไม่รู้ เพราะความไม่รู้ เพราะมันไม่รู้แจ้งในใจของตนใจ นี่ไง มันไม่เป็นความจริง มันไม่เป็นสัจธรรม ถ้าเป็นสัจธรรม สัจธรรมมันเป็นสัจจะความจริงที่คนที่มีอำนาจวาสนานะ

ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนา อย่างว่าแต่ประพฤติปฏิบัติเลย แม้แต่เชื่อเรื่องนรกสวรรค์ เชื่อเรื่องภพชาติมันก็ไม่เชื่อเลย ทำไมไม่เชื่อเพราะอะไร เพราะว่ามันบอกว่ามันมีความรู้ไง มันมีความรู้ มันมีความรู้มีการศึกษาไง มันเป็นปัญญาชนไง ปัญญาชน ชนดะ ชนดะไปทั่ว ชนดะแล้วตัวเองไม่มีสัจจะไม่มีความจริงในใจใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรม เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเสวยวิมุตติสุขๆ แล้วถ้ามันวิมุตติสุข มันสุขในใจของตนอยู่แล้ว ถ้ามันสุขในใจของตนอยู่แล้ว

เวลาไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เราต้องเป็นเช่นนั้นหรือ ถ้าเราต้องเป็นเช่นนั้นหรือนะ เวลาประพาศปฏิบัติ ๖ ปีสมบุณสมบันมากับเขา มันมีความวิตกกังวลนะ

มันมีความวิตกกังวลเพราะอะไร เพราะเราอยากจะพ้นทุกข์ เราอยากจะไม่เกิด แล้วอะไรมันเป็นต้นเหตุที่จะทำให้ไม่เกิดล่ะ มันค้นคว้าหาสัจธรรมมันหาไม่เจอใจ แล้วลัทธิต่างๆ ก็สอนกันไป สอนกันไปตามแต่ความรู้สึกของเขา สอนไปแต่ตามอำนาจวาสนาของเขา ก็ไปศึกษากับเขาๆ

ศึกษากับเขา เห็นไหม เพราะว่ามันสุขใจ คนเกิดมาเป็นคนๆ คนต้องมีสติปัญญาทั้งสิ้น อยากจะหาความสุข เกลียดความทุกข์ ปราบปรามความสุขๆ แล้วความสุขมันได้มากน้อยแค่ไหนล่ะ

ถ้ามันได้มากน้อยแค่ไหน เห็นไหม นี่ผลของวิญญูๆ เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูเกิดสูงเกิดต่ำมันมีมากมายมหาศาล เวลาคนเกิดมา คนคนเดียวกันนั้นเกิดมาแล้วประสบความสำเร็จ มีการผิดพลาดไปทั้งชีวิตลุ่มๆ ดอนๆ ทั้งสิ้น ถ้าลุ่มๆ ดอนๆ ทั้งสิ้น ทุกคนก็แสวงหาทั้งสิ้น แสวงหาก็กี่แสวงหาด้วยอำนาจวาสนาของตน

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เวลาแสวงหาๆ ก็แสวงหากับเขาเหมือนกัน แต่แสวงหากับเขาเหมือนกัน แสวงหาแล้วมีสติปัญญา มีหลักการนะ อพารดาบส อุทกดาบส “มีความรู้เหมือนเรา มีความเห็นเหมือนเรา เสมอเรา สั่งสอนได้เหมือนกัน” สั่งสอนได้ก็สั่งสอนแบบเป็นโลกๆ ใจ

ดูสิ ตอนนี้ ครูสมาธิๆ เป็นไม่เป็นก็สอนสมาธิได้

เฮ้ย! เป็นอย่างนั้นจริงๆ หรือ ครูสมาธิ ครูสมาธิเอาอะไรมาสอน ก็ท่องจำกันมาสอน เราก็ท่องทฤษฎีมาสอนใจ มันทำกันไปแบบนั้นใจ แต่ถ้าเป็นความจริง ถ้าเป็นสมาธิ เรามีความสุขของเราใจ

นี่ใจ เราจะมาประพาศปฏิบัติ เวลาเราจะมาประพาศปฏิบัติ เราเป็นปุถุชน มนุษย์ทั่วไปเป็นปุถุชน ปุถุชน แล้วเวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ สิ่งที่ว่า มนุสสเทโว มนุสสสิธวิจจาโน มนุสสเปโต

เราก็เป็นมนุษย์ไง แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจำแนกแยกแยะไป มนุษย์เปรต มนุษย์เดรัจฉาน มนุษย์เทวดา นี่ไง มนุษย์ฯ สิ่งที่เป็นมนุษย์ขึ้นมาด้วยความเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันก็มีอำนาจวาสนาของมันนะ ว่าเราจะเป็นมนุษย์ประเภทใด

ถ้าเป็นมนุษย์ประเภทใดนะ สิ่งที่เราสนใจเราสูงส่ง ถ้าหัวใจเราสูงส่ง ชีวิตเรา เราก็เห็นมีความทุกข์ในชีวิตของเราอยู่แล้ว ในสังคมนะ เขาก็มีทุกข์มียากเหมือนกัน แล้วทุกคนปรารถนาความสุขเกลียดความทุกข์ทั้งสิ้น

ถ้าปรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ทั้งสิ้น เราจะมีจิตใจเป็นสาธารณะ จิตใจที่ตีงาม จิตใจที่ตีงามเราก็ทำเพื่อสังคมฯ ทำเพื่อสังคมก็ทำเพื่อเราด้วยไง เพราะเราอยู่ในสังคมนั้น ถ้ามันเป็นสังคมนั้นจะเป็นความจริงขึ้นมาได้ ไม่คดไม่โกง ไม่พูดจาโกหกปลิ้นปล้อนใครทั้งสิ้น ฉะนั้น ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงให้มีศีล

ชาวพุทธเราศีล ๕ ยังท่องกันไม่ได้ แต่ตอนนี้ก็กลับมาฟื้นฟู ฟื้นฟูกันใหม่ไง ฟื้นฟูกันใหม่เพราะอะไร เพราะว่าเวลาผู้นำต่างๆ เขาคิดแต่ความมั่นคงของรัฐบาล คิดแต่ความมั่นคงของส่วนรวมไง แล้วส่วนรวมขึ้นมา ในสังคมทุกสังคมมันมีลัทธิศาสนาต่างๆ เข้ามา มันเข้ามาขัดแย้งขัดขาน

สิ่งที่สมัยโบราณชาวพุทธเรา เราก็เรียนมาตั้งแต่เด็กๆ เจ้าชายสิทธัตถะเป็นลูกของพระเจ้าสุทโธทนะ ท่องมาตั้งแต่เด็กๆ พอเรียนมาๆ มันเอาออกหมดนะ ไม่จำเป็น มีความจำเป็นคือการศึกษาคือมีปัญหาออกมาแล้วมีวิชาชีพ หรือออกมาเป็นโจรหมดเลย

แต่นี้สังคมมันยังตื่นตัวขึ้นมาได้ พยายามจะฟื้นฟูขึ้นมา จะฟื้นฟูขึ้นมาให้คนมันรู้จักคุณงามความดี ถ้ารู้จักคุณงามความดี ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอน มันสอนหมดนะ พูดหมด แต่คนหยาบคนหนา คนมันปากกัตตีนถีบมันไม่เชื่อสิ่งใดทั้งสิ้น

เวลาไม่เชื่อสิ่งใด เห็นไหม พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก ที่เราได้เกิดมา เกิดมาจากพ่อจากแม่ พ่อแม่ของเราจะสูงส่งขนาดไหน จะต่ำต้อยอย่างไรก็คือพ่อแม่ของเรา ถ้าพ่อแม่ของเราเพราะอะไร เพราะเกิดมาจากเวรจากกรรมไง

พ่อแม่ของเราถ้าต่ำต้อยขึ้นมา เราไม่กล้าบอกว่าเราเป็นลูกของใคร เราเป็นลูกชาวนา ชาวนาเป็นอาชีพที่น่าสรรเสริญในสมัยพุทธกาลนะ ชาวนาๆ เราไม่กล้าบอกว่าเราเป็นลูกชาวนา เราบอกเราจะเป็นลูกเศรษฐี ลูกคนมั่งมีศรีสุข นั้นมันก็वासนานะ ถ้าเราเกิดได้อย่างนั้น เราก็อยาก ได้เกิดอย่างนั้นเหมือนกัน แต่ด้วยอำนาจวาสนาเราเกิดมาเป็นคนโง่ มนุษย์สมบัติ

แล้วเกิดมาเป็นคนแล้วมีอำนาจวาสนา มีความเชื่อ มีความศรัทธา เราพยายามอยากจะมา ประพฤติปฏิบัติ เวลาอยากประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาคนที่มาจำศีลต้องศีล ๘ ศีล ๘ ศีลอุโบสถ นี่ ศีล

เวลาประชาชนทั่วไปเขามีศีล ๕ ถ้ามีศีล ๕ ขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามีศีลขึ้นมา มีศีลมีธรรมขึ้นมา ไม่โกหกมดเท็จ ไม่พูดปดปลิ้นปล้อนหลอกลวงใครทั้งสิ้น เวลามันพูด ปลิ้นปล้อนหลอกลวง นี่รื้อรอบขอบเขต ถ้ามันมีรื้อรอบขอบเขตขึ้นมา มันจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันมีศีลมีธรรม

ถ้าคำว่า “มีศีล” นะ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติกัน เวลาครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัตินะ เวลา เป็นสมาธิมันเป็นสมาธิได้หรือไม่ได้ ปฏิบัติได้หรือไม่ได้ เวลาศีลมันพอหรือศีลไม่พอไง ถ้าศีลไม่พอ เราถือศีล ๕ แล้วคนที่มีอำนาจวาสนาบอกถือศีล ๘ ศีล ๘ ปุณฺณชาวพุทธทั้งสิ้นจะถือศีล ๒๒๗ จะ ถือเท่าไรก็ได้ ถ้ามันมีอำนาจวาสนาไง

ไม่จำเป็นต้องถือศีล ๕ แล้วก็ไปติดกันว่าเราไม่ฆ่าสัตว์ เราไม่ลักของใคร เราไม่ผิดคู่ครอง ของใคร เราจะไม่ดื่มสุราเมรัย ไม่โกหกมดเท็จ ศีล ๕ มันเป็นคนมนุษย์สมบัติไง

คนที่มาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้ามนุษย์สมบัตินะ สมัยโบราณที่เทคโนโลยียังไม่เจริญ รูปสมบัติ คุณสมบัติ สิ่งต่างๆ มันเป็นมาตั้งแต่เกิด คนเกิดมา ดุองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในพราหมณ์เขาท่องกันไว้ไง ว่าพุทธลักษณะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าสมบูรณ์แบบ เพราะอะไร เพราะบุญเต็มใจ

แต่ในสมัยปัจจุบันนี้เขาไม่กลัวกันแล้ว เกิดมาจะชี้เหรืขนาดไหนก็แล้วแต่ เขาไป ทำศัลยกรรมๆ เสริมสวยๆ

เสริมไม่สวย เสริมให้มันไม่สวยไง แต่เวลาสวย สวยด้วยศีลด้วยธรรม สวยจากภายใน สวยจากหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรามันสวยงามขึ้นมา เรามีศรัทธามีความเชื่อ

ถ้ามีศรัทธาความเชื่อนะ อยู่ทางโลกมันก็เป็นคุณประโยชน์กับทางโลก แต่ทางโลก ชีวิตนี้คืออะไร ชีวิตนี้คือไออุ่น คือพลังงาน พลังงานตั้งอยู่บนอะไร ตั้งอยู่บนกาลเวลา เวลามันกลิ้งกินชีวิตเราไป

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีอำนาจวาสนามากมายมหาศาลขนาดไหน เวลาคนที่เขาไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เหยียบแผ่นดินผิด เหยียบแผ่นดินผิด

แล้วเหยียบแผ่นดินผิด เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วเราเหยียบแผ่นดินผิดหรือเหยียบแผ่นดินถูกละ ถ้าเหยียบแผ่นดินถูกนะ สุขอันยิ่งใหญ่ วิมุตติสุข ทุกคนปรารถนา ทุกคนปรารถนา สิ้นสุดแห่งทุกข์ แล้วทำไมไม่ทำละ

เราเกิดมาทุกคนอยากร่ำอยากรวย ทุกคนอยากร่ำอยากรวย อยากมีทรัพย์สินสมบัติ อยากมียศถาบรรดาศักดิ์ แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ธรรมะเก่าแก่ โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มันมีของมันโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว โดยธรรมชาติคืออะไร นี่ไง ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ใจ ธรรมะเป็นธรรมชาติเพราะจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไง เรามีบุญกุศลมากน้อยแค่ไหน

ถ้าเรามีบุญกุศลมากน้อยแค่ไหน นี่ไง สิ่งที่ว่ายศถาบรรดาศักดิ์ สิ่งที่เขาประพฤติปฏิบัติ ขึ้นมามันจะสมความปรารถนาหรือไม่ นี่ไง ลากสักการะ สิ่งที่ได้มามันเป็นประโยชน์หรือไม่ นี่ถ้าจิตใจมันมั่นคง เห็นไหม

โมฆบุรุษตายเพราะลาภ ลาภสักการะทำให้คนหวั่นไหว ทำให้คนเสียหาย นี่ไง ในทางโลก เขาเรียกว่าคอร์รัปชัน เป็นความผิดทั้งสิ้น

แต่ในทางธรรมๆ ที่เราจะประพฤติปฏิบัติ คือ ถ้ามีศีลสะอาดบริสุทธิ์ เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป มันจะทุกข์มันจะยากอย่างไรก็แล้วแต่ มันอยู่ที่วาสนาของคนนะ

เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้ว ที่มันจะขาดแคลน ที่มันจะทุกข์มันจะยาก ภาษาเรานะ ยืม เราทำมาทั้งนั้นนะ เราทำเอง เราทำเอง เราทำเอง มันถึง ถ้าเธออย่าคิดอย่าทำจะเป็น จิตเป็นนิสัย อย่าคิดอย่าทำ อย่าคิดอย่าทำนั้นนะ อย่าคิดอย่าทำนะ

ที่นี้ทางการแพทย์ การอย่าคิดอย่าทำคือจิตเภท คืออย่าคิดอย่าทำแล้วมันจะวิตกกังวล มันจะเป็น ความเสียหายของจิต แต่โดยอำนาจวาสนานะ โดยพันธุกรรมของจิต อย่าคิดอย่าทำๆ อย่าคิดอย่าทำแต่ ละภพแต่ละชาติ ภพชาติหนึ่งเขามีนิสัยอย่างไร เขาทำอย่างไร มันจะส่งต่อเนื่องไปภพชาติต่อไป นี่กรรมเก่า กรรมใหม่

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาท่านประพฤติปฏิบัติ บุญเพนิวาสนาสุติญาณ ย้อนอดีตชาติไปตั้งแต่พระเวสสันดรไป แล้วย้อนตั้งแต่พระเวสสันดรไปทศ ชาติ ๑๐ ชาตินั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละขนาดไหน นี่ไง ความจะเป็นขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันได้เตรียมการมา ได้การกระทำมาตั้งแต่นั้น ถ้าเตรียมการมาตั้งแต่นั้น จิตใจที่มันยิ่งใหญ่

ฉะนั้น เวลาเราศึกษาแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันจะมีอะไรขาดแคลน มีอะไร ขาดตกบกพร่อง มันจะยืมเลยละ เราทำมาเอง อยากไป

ถ้าเป็นผู้ที่ฉลาด เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิชาที่มีลามากที่สุด คือพระสืวลี มีลาภสักการะสูงมาก เพราะอะไร เพราะท่านก็ทำมา นี่ทำมาๆ แล้วเวลาเราศึกษา มาแล้วเชื่อไม่เชื่อละ แล้วเชื่อไม่เชื่อ เราก็เกิดมาภพชาตินี้

ถ้าเชื่อไม่เชื่อขึ้นมา เราปรารถนาสิ่งใด เราจะทำสิ่งใดจะให้ประสบความสำเร็จด้วยการคด การโกง การฉ้อการฉล การทำให้สมความปรารถนา มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ หรือ

ศีล ถ้ามันมีศีลมีสัจย์ขึ้นมา เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าทำสมาธิ ทำความสงบของใจ เข้ามาก่อน

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้สอน ไม่ได้สอนว่าทำความสงบใจ เข้ามาให้เป็นวรรคเป็นตอนอย่างนั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอน สอนถึงที่สุดแห่งทุกข์

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านสอนให้สิ้นกิเลสไป ท่านสอนถึงให้ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แต่เวลาไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันจะไปเริ่มต้นตรงไหน มันต้องมีเริ่มต้นสิ

เวลาคนเกิดมา พ่อแม่ส่งไปโรงเรียนอนุบาล เวลาพ้นจากอนุบาลไปแล้วก็เติบโตขึ้นมาชั้น ประถม มัธยม อุดมศึกษา ถ้าศึกษากันแค่นี้ ศึกษากันวันตายก็ไม่จบไม่สิ้น

มีคนที่นักปฏิบัติ มีคนทางโลกหลายคนมากบอกว่าเรามีใบประกาศที่สิบใบยี่สิบใบนะ จบปริญญาโท ปริญญาตรีหลายแขนง เรียน อยากเรียน เรียน เขาก็มีของเขา แล้วเรียนไปเถอะ เรียน ไม่มีวันจบหรอก เรียนไม่มีวันจบวันสิ้น นี่พูดถึงเวลาถ้าจะทำความเข้าใจทางโลกไป

แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ สิ่งที่เราเรียนว่าตายเกิดในวัฏฏะ ชีวิตมนุษย์ จิตที่เราเรียนว่าตายเกิดในวัฏฏะ เวลาจะประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เราเป็นผู้ชี้ทาง สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติมันจะเป็นปัจจัยตัด เป็นสันติภูมิโง่กับใจดวงนั้น”

ถ้ามันเป็นปัจจัยตัด เป็นสันติภูมิโง่จากใจดวงนั้น แล้วผู้ที่ฝึกหัดใหม่ๆ เหมือนเด็กๆ การศึกษาการเล่าเรียนมันต้องเริ่มต้นปูพื้นฐานมาจากอนุบาล แล้วขึ้นประถม แล้วขึ้นมัธยมเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป

ฉะนั้น เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาวิธีสัตว์ชนสัตว์

ที่นี้ปรารภณารือสัตว์ชนสัตว์ เราก็อยาก เราก็อยากจะพ้นจากทุกข์ทั้งสิ้น คนที่ประพฤติปฏิบัติอยากจะพ้นจากทุกข์ คนที่ปรารภณาความสุข เกลียดความทุกข์ แล้วความสุขทางโลก ความสุขทางโลกที่ว่าเขามีความสุขๆ กัน นั้นตะครุบเงา เพราะมันเป็นสมมุติ มันเป็นที่ความพอใจเท่านั้น มันเป็นที่สมุทัยต้นหาความทะยานอยากมันขับมันดันว่าอย่างนั้นเราจะประสบความสำเร็จแล้วมันจะมีความสุข ประสบความสำเร็จแล้วมันจะมีความสุข แล้วมันจะมีความสุขหรือไม่ละ

ชีวิตนี้คืออะไร ชีวิตคือพลังงาน คือไออน คือพลังงาน แล้วตั้งอยู่บนกาลเวลา เราก็อปรารภณาความสุข กาลเวลาก็อผ่านไปๆ วันเวลาผ่านไปๆ บัดนี้เธอทำอะไรอยู่ ก็หาความสุขอยู่นี่ไง กำลังจะหาความสุขอยู่นี่ไง แล้วมันจริงไหมละ

สมบัติประจำโลก เวลาว่ากรรมเก่ากรรมใหม่นี้ไง สมบัติประจำโลก ใครทำสิ่งใดมามันจะเป็นจริตเป็นนิสัย เวลาจะเป็นจริตเป็นนิสัย เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเราเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้วก็มีการศึกษาใช้ไหม สิ่งใดที่มันมีใครชี้นำมา เราอยากจะไปนู่นก็ไม่ต้องทำอะไรเลย ธรรมะมันมีอยู่แล้ว นี่เป็นทางลัด มันเป็นทางสั้น เป็นทางที่ปฏิบัติมันจะได้สำเร็จเป็นผลของมัน...ทำไปเถอะ ไม่เคยเห็นใครสำเร็จสักคน

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ มาตลอด เวลาเราไปค้นคว้าแล้วมันไม่มี พอมันไม่มีขึ้นมา เราต้องค้นคว้าเองจากใจของเราแล้ว ตั้งแต่อาณาปานสติ กำหนดลมหายใจๆ จนมันสงบเข้ามา บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ มันเป็นการยืนยันเป็นสัจจะความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้ามันยืนยันในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วเทศน์ธัมมจักขุ ขึ้นมา พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม แสดงธัมมจักขุ ไปจนปัจจุวัคคีย์เป็นพระโสดาบันทั้งหมด แสดงอนัตตลักขณสูตร เป็นพระอรหันต์

ยสะ “ที่นี้เดือดร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ”

ที่นี้ที่ไหน

ก็ทีในหัวใจมนุษย์มันวุ่นวายหนอใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินจงกรมอยู่นะ

“ที่นี้เดือดร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ”

ที่นี้ที่ไหน ก็มันเดือดร้อนวุ่นวายอย่างนั้น ทั้งๆ ที่เป็นลูกเศรษฐี มีปราสาท ๓ หลังเหมือนกัน

ถ้ามันเป็นธรรมดาแล้ว นั่นเป็นเรื่องของโลกๆ ใจ สิ่งที่มีปราสาท ๓ หลัง ที่ว่าเราจะมีปารวณา
ความสุข เราจะมีความสุข มันไม่สุขหรอก เพราะมันจำเจ มันเบื่อหน่าย แต่พอจะเอาความจริง
ขึ้นมา

“ที่นี้เดือดร้อนหนอ ที่นี้วุ่นวายหนอ”

ที่นี้คือที่ไหน

คือที่หัวใจใจ เวลาที่หัวใจ เวลาเทศนาว่าการไป เวลาพ้นจากกิเลสไปทั้งสิ้น พ้นจากกิเลสๆ

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปารวณาให้สิ้นกิเลส แต่เวลาเริ่มต้น
ขึ้นมา เราจะสิ้นกิเลสอย่างไรละ

ถ้าเราจะสิ้นกิเลส เห็นไหม ถ้าครูบาอาจารย์ของเราสั่งสอนมา ให้ทำความสงบใจเข้ามา
ก่อน ให้ทำความสงบใจเข้ามาก่อน เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ
มรรค ๘ ศีล สมาธิ ปัญญา

ถ้าคำว่า “มีศีลๆ” ถ้ามันมีศีล คำว่า “มีศีล” มันคือสัตย์ ถ้ามันไม่มีศีล มันอยากได้อะไรดี
อยากคันคว้า อยากกระทำด้วยลัดด้วยสั้น ด้วยการพลิกการแปลง แล้วคนที่ทำได้หรือไม่ได้ เห็น
ไหม มุสาคั้งนั้น มุสาค้างขึ้นมามันก็ขาดศีลนะ ศีล ๕ มันมีหรือเปล่า

ศีล ๕ ถ้ามันไม่มีศีล ๕ ทำไปก็ละล้าละลังๆ แล้วถ้าทำขึ้นมาได้มันจะเป็นสมาธิหรือไม่ แล้วสมาธิเป็นอย่างไรที่เอ็งเข้าใจใช่ไหม สมาธิเป็นอย่างไรที่เอ็งทำอยู่นี้ใช่ไหม

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ เรามีศีลแล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เพราะคนเกิดมามันมีอวิชชากิเลสตัณหาความทะยานอยากเป็นเรื่องธรรมดาอยู่แล้ว ถ้าเรื่องธรรมดาอยู่แล้ว ที่เรามาประพฤติปฏิบัติกันอยู่นี้

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติไปแล้วนะ ท่านบอกว่า สงครามธาตุ-สงครามชั้น สงครามระหว่างธรรมะกับกองทัพของมารในหัวใจ เห็นขนาดนั้นนะ

เวลากองทัพของมารๆ ไง กองทัพของมาร จิตนิสัย ความพอใจ ความเชื่อความเห็นของตนนั้นยิ่งใหญ่ยิ่งใหญ่นัก แล้วยิ่งใหญ่นัก แล้วเอาสิ่งนี้ไปศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ไปคาดไปหมาย ไปคิดให้สมความต้องการของตน แล้วมันเป็นไหม มันเป็นไปได้

ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ เห็นไหม เวลาถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีท่านสอนเลย ให้ทำความสงบใจเข้ามาก่อน ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน

ศีล สมาธิ เรามีสติปัญญาเล็กน้อยแค่ไหน ถ้าเรามีสติเล็กน้อยแค่ไหนนะ เราพยายามตั้งสติ ถ้ามีสติขึ้นมามันควบคุมของมัน หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โอ ถ้าพุทโอๆ แล้ว ถ้าพุทมันเครียด มันต่างๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธินะ ถ้ามันสงบระงับเข้ามาบ้าง มันสงบระงับเข้ามาบ้าง คำว่า “เข้ามาบ้าง” มันไม่ส่งออก มันไม่ตื่นเดินไปกับโลก มันไม่เป็นเหยื่อให้ใครชักนำไป

เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะของครูบาอาจารย์ของเราก็คือเป็นของครูบาอาจารย์ของเรา แล้วที่เราไปอยู่กับครูบาอาจารย์ที่เราจะประพฤติปฏิบัติกัน เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นธรรมะของเรา

ถ้าเป็นธรรมชาติของเรานะ เวลาปฏิบัติ จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งที่ว่าวันเกิดมาผ่านช่องคลอดมา เราก็ยังไมรู้อะไรทั้งสิ้น จะรู้เรื่องต่อเมื่อพ่อแม่บอกว่าเกิดมาเมื่อไหร่ ตกเวลาเมื่อไหร่ วันไหนเท่านั้น

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีพ่อแม่บอกๆ มันถึงจะรู้ว่าวันตกฟากของตนเอง เวลาเราเกิดมาแล้วละ

เวลาเราเกิดมาแล้ว เราก็พยายามแสวงหา พยายามมีการกระทำของเราให้ขึ้นมาให้เป็นในใจของเรา แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็ศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ปริยัติ ปริยัติคือศึกษามา ศึกษามาให้เพื่อปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมา นั่นนะเป็นทฤษฎีเป็นข้อทั้งสิ้น เวลาสติ สติเป็นอย่างไร เวลาเป็นสมาธิ สมาธิเป็นอย่างไร เวลาที่ว่าเกิดปัญญาๆ มันก็เป็นนกแก้วนกขุนทอง

ปริยัติเวลาศึกษาเข้ามา นี่ไง กิเลสมันพลิกมันแพลงมันถึงทำสมาธิไม่ได้ ทำสมาธิไม่เป็นแล้วก็จะบอกว่าฉันทำมาแล้วๆ

สมาธิทำมาแล้วมันแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิเป็นความสงบของใจ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

เราเกิดมาเราโดนกิเลสโดนพญามารมันยุมันแหย่ มันทำลายเราให้มีความทุกข์ความยากทั้งสิ้น แม้แต่ทำหน้าที่การงานของเรา เราทำงานของเรามันเป็นหน้าที่ เป็นหน้าที่แล้ว ถ้าคนที่มีบุญกุศลบ้าง ทำตามหน้าที่แล้วไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไป ไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไปนะ ไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไป มันพอใจใจ พอใจในหน้าที่ของตน พอใจในการกระทำของตน ถ้ามันจะเจริญ มันจะออกงามขึ้นไป ถึงออกงามขึ้นไปด้วยศีลด้วยธรรม ด้วยธรรมาภิบาล แล้วมันเป็นธรรมนะ

คือคำว่า “เป็นธรรม” มันไม่เหยียบย่ำ ไม่ทำลาย ไม่เอารัดเอาเปรียบใคร ถ้าทำก็เป็นการงานทั้งสิ้น แล้วถ้าไม่เอารัดไม่เอาเปรียบใครแล้วมันพอใจ คำว่า “พอใจนะ” เราพอใจ เราทำได้มากน้อยแค่ไหนก็แค่นั้น เห็นไหม ถ้ามีธรรมในใจบ้าง มันไม่ทุกข์ยากจนเกินไป

แต่ถ้าสติ สมาธิมันเบาบาง มันทุกข์มันยาก มันอยากจะให้มันเจริญออกงามไปกว่านั้น อยากจะครองโลก แล้วไม่มีวันจบวันสิ้นหรือ ถ้าไม่มีวันจบวันสิ้น เห็นไหม

ถ้าจิตใจมันเป็นธรรมๆ กับจิตใจที่กิเลสมันครอบงำมันแตกต่างกัน พอมันแตกต่างกันแล้ว เวลาเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะสิ้นกิเลสๆ ก็จินตนาการกันไปทั้งสิ้น อุบาทว์ทั้งนั้น เวลาทำไป เวลาทำไปๆ ทำไปโดยที่ไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้คอยนำใจ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้ก็นำไปไหน พอถลาลไปแล้วว่าสิ้นกิเลส ว่ามีคุณธรรม...ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราจะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำความเข้าใจเข้ามา เราพยายามทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าทำความเข้าใจเข้ามาแล้ว แค่งบเท่านั้นแหละ พระก็เป็นพระ ถ้าเป็นคฤหัสถ์ก็เป็นคฤหัสถ์ที่ดีงาม ถ้ามันสงบขึ้นมาแล้วนะ สงบขึ้นมาแล้วมันไม่ตื่นไม่รอน คนที่ตื่นนอนขวายมันจะมีความสงบในใจมากน้อยแค่ไหน

แต่เวลาจิตมันสงบ กิริยามันแสดงออก ความแสดงออกอันนั้นนะ ด้วยความสงบใจเข้ามา แล้วถ้าใจสงบแล้ว สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าเป็นสมาธิก็เป็นสมาธิใจ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

แล้วถ้าสมาธิ คนไม่มีสติไม่มีปัญญาทำไม่เป็น สมาธิมันจะคดในข้อ งอในกระดูก

แล้วสมาธิที่มันคดในข้อ งอในกระดูก เห็นไหม สมาธิก็เป็นสมาธิ สมาธิเกิดจากจิต แล้วสมาธิมันจะไปคดในข้อ งอในกระดูก สมาธิมันจะไปทำลายใคร มันจะมีว่าสมาธิหลับตา สมาธิลืมตา

สมาธิอะไรหลับตา หลับตาก็ส่วนหลับตา ลืมตาส่วนลืมตา สมาธิเป็นสมาธิ สมาธิไม่เกี่ยวกับใคร สมาธิไม่เกี่ยวกับใคร

แม้แต่ว่าเวลาครูบาอาจารย์เราเวลาท่านสอนให้ทำสมาธิ สอนให้ทำความเข้าใจเข้ามา ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามันเกิดปัญญาๆ ถ้ามันจะเกิดปัญญามากได้ตามความเป็นจริงนั้น มันต้องเป็นสมาธิที่ไม่คดในข้อ ไม่งอในกระดูก สมาธิเป็นสมาธิ สัมมาสมาธิใจ

แต่มันคดในข้อ งอในกระดูก มันคดในข้อ เวลาคดในข้อ เห็นไหม ในสังคมทุกสังคม ในหน่วยงานใดก็แล้วแต่ ถ้ามันมีคนข้อคนคด มันมีคนเอารัดเอาเปรียบ นี่คดในข้อ คดในข้อมันไม่เป็นสัจจะความจริงใจ

นี่ก็เหมือนกัน สมาธิเป็นสมาธินะ แต่ถ้าสมาธิคดในข้อ งอในกระดูก คดในข้อมันจะเจริญงอกงามไปไม่ได้ แล้วเวลาคดในข้อ ตัวสมาธิเอง สมาธิเป็นสมาธิ แต่การคดในข้อมันคดเพราะกิเลส เพราะความเห็นของตน เพราะคนทำไม่เป็น เพราะคนทำไม่ได้ มันก็เลยสร้างแต่ความผิดพลาด

สร้างแต่ความที่มันจะเป็นผลประโยชน์นะ มันจะเป็นผลดีกับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นมีสติปัญญา แล้วพยายามชวนชวาย แล้วพยายามควบคุมดูแลรักษาใจของตน

ส่วนใหญ่แล้วถ้ามันเป็นสมาธิแล้วนะ คนที่ปฏิบัติปฏิบัติไม่เป็น ว่าอย่างนั้นเลย คนที่ปฏิบัติไม่เป็น พอเป็นสมาธิ สิ่งทีในธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ สมาธิ ปัญญา แล้วเวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกประพฤติปฏิบัติ มันมีฤทธิพิภพอันใด ๆ มันมีเจ้าลัทธิต่างๆ ที่ประพฤติปฏิบัติมากมายอยู่แล้ว ถ้ามากมายอยู่แล้ว นี่เป็นอภิญญา คำว่า “เป็นอภิญญา” จิตมันส่งออก เป็นอภิญญามันเป็นสิ่งที่โลกนี้มีอยู่ พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก

จิตของคนก็เหมือนกัน จิตของคนถ้ามันทำความสงบของใจได้ มันมีกำลังมากน้อยแค่ไหน มันจะแสดงออกอย่างนั้น นี่คดในข้อ คดในข้อเพราะอะไร คดในข้อเพราะสิ่งนี้มันมีในสมัยพุทธกาล มันมีอยู่แล้ว มันมีอยู่แล้ว มันมีการกระทำอยู่แล้ว แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขามาแล้ว วางหมดเลย

แล้วพอวางหมดเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้ธรรม กำหนดอาปานสติ พอจิตมันสงบแล้วเวลามันไปตามกำลังของมัน บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ เพราะว่าจิตมันมีคุณสมบัติของมัน เวลาคนที่เข้าไปรู้ไปเห็นถึงข้อมูลของตนนะ มันเข้าไปถึงข้อมูลของตน มันรู้เห็นตามความเป็นจริงตามนั้น

ถ้าเห็นตามนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุญเพนิวาสนุสติญาณ อดีตชาติตามไป ไม่มีวันสิ้นสุด ไม่มีต้นไม่มีปลาย ดึงกลับมา เวลาดึงกลับมาแล้วทำความสงบของใจให้มากขึ้น จตุปปาตญาณ จิตที่มันไม่สิ้นกิเลสไปมันต้องเวียนว่ายตายเกิด มันต้องเกิดต่อเนื่องไปๆ นี้อนาต มันก็ไปรู้เห็น ดึงกลับมา พอดึงกลับมา เวลาสัจจะความจริงขึ้นมา อาสวัชยญาณ ทำลายอวิชชา ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธศาสนาอยู่ตรงนี้ ถ้าพระพุทธศาสนาอยู่ตรงนี้ เห็นไหม

สิ่งที่ทำไปนะ ทำความสงบใจเข้ามา ทำความสงบใจเข้ามาเพื่ออะไร เข้ามาเพื่ออะไร

เพื่อให้เกิดทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ถ้าทุกข์มันเกิดๆ ทุกข์มันเกิดอยู่แล้ว แต่ทุกข์มันเกิดอยู่แล้ว แต่มันจับทุกข์ของมันไม่ได้ มันไม่เห็นทุกข์ของมันไง

เวลาหลวงตาท่านสอน กิเลสในหัวใจของเรามันขี้นในใจของเรา ตัณหาความทะยานอยาก

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้เลย”

แต่เวลาสติปัญญาของเรามีมารไหม

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา”

นี่ยังไม่ทันคิดเลยมารมันพ่วงออกมาแล้ว แล้วพอมารมันพ่วงออกมาแล้ว เราคิดธรรมะ เราตรีกธรรมะขึ้นมา สิ่งที่มันคิด มันชวนคิด มันพาคิด คดในข้อ สมาธิคดในข้อ เพราะสมาธิคดในข้อ มันถึงไม่เป็นภาวนามยปัญญาไง เพราะสมาธิคดในข้อ มันถึงไม่รู้จักโลกกับธรรมะ

โลกียปัญญาๆ สิ่งที่เราารู้สึกนึกนี่คิดโลกทั้งนั้น คิดจากจิตนี้โลกทั้งสิ้น สิ่งที่จะเป็นโลกๆ คิดจากเราไง แล้วมันจะเป็นโลกุตตระได้อย่างไร

นี่มันไม่เคยเห็นโลกุตตระ ไม่รู้จักโลกุตตระ มันเลยไม่เป็นโลกุตตระไง

แต่เวลาที่มันคิดกันอยู่นี้ที่ว่าโลกุตตระ มันเป็นโลกียะทั้งสิ้น โลกียะทั้งสิ้นเพราะอะไร เพราะสมาธิคดในข้อ คดในข้อมันมีกิเลส มันมีต้นหาความทะยานอยากชักนำไป แล้วต้นหาความทะยานอยากชักนำไป ชักนำไปโดยที่ตัวเองไม่รู้อะไรเลย เพราะโดยตัวเองไม่รู้อะไรเลย มันถึงไม่รู้จักสัมมาสมาธิไง มันไม่รู้จักสมาธิ

สมาธิมันจะไปทำร้ายใคร สมาธิมันจะไปทำลายใคร สิ่งของมันจะทำลายเพราะสมาธิเป็นกำลัง เป็นกำลัง ด้วยกิเลสต้นหาความทะยานอยาก อยากเป็น อยากให้มันกระทำตามความสมปรารถนา แล้วสมความปรารถนาของมารณะ สมความปรารถนาของกิเลสต้นหาความทะยานอยากโดยอาศัยสิ่งที่จิตตั้งมั่น จิตมันคง แล้วทำของตัวเองไป นั่นนะกิเลสทั้งสิ้น นี่มันคดในข้อไง มันทำให้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติหลงตัวเอง ไม่รู้จักตัวเอง ถ้าไม่รู้จักตัวเอง แต่ตรีกณะ ตรีกตรองธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ตัวเองไม่รู้จัก

ถ้าตัวเองรู้จัก เห็นไหม สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งต่างๆ ในโลกนี้เป็นอนิจจัง ความเป็นอนิจจังมันเป็นเรื่องโลก โลกเราเห็นกันได้ เราด้วยกันได้ว่ามันเป็นอนิจจัง สิ่งของมันเกิดขึ้นมามันเป็นอนิจจัง เรามีสติมีปัญญาสักพักหนึ่งมันก็จะหายไปเป็นเรื่องธรรมดา นี่เป็นเรื่องโลกียะไง สิ่งของมันเป็นอนิจจังๆ อนิจจังมันก็เห็นกันอยู่อย่างนี้ มันถึงคดในข้อ

สมาธิคดในข้อ คดในข้อคือกิเลสมันบิดมันเบือน มันทำให้สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ขึ้นมา ไม่เป็นประโยชน์

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านให้ทำความสงบของใจเข้ามา ก่อน แล้วเวลาทำความสงบใจเข้ามาโดยปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ แต่เวลามันจะสงบเข้ามาจะรักษาอย่างไรให้มันตั้งมั่น รักษาอย่างไร สมาธิของเราให้มันมีคุณสมบัติที่ดงามขึ้นมา

คำว่า “คุณสมบัติที่ดงามขึ้นมา” เพราะอะไร

เพราะสุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าจิตมันไม่สงบระงับ มันฟุ้งมันซ่าน มันโดนต้นหาความทะยานอยากบิดพลิ้วให้เราทุกข์เรายาก เราก็หลงตามมันมาตลอดเวลาอยู่แล้ว ศึกษาธรรมะ

มาก็อยากจะทำประพฤติกปฏิบัติให้สมควรปรารถนา แล้วสมควรปรารถนา เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มันก็ปลี่ยนปลี่ยนอยู่อย่างนั้นนะ ทำให้เราล้มลุกคลุกคลานมาตลอด

ถ้าความล้มลุกคลุกคลาน ถ้าเป็นสมาธิได้บ้าง เดียวมันก็คลายออกมา เวลาคลายออกมาแล้วเราพยายามจะทำขึ้นไป เห็นไหม เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติมันมีของมัน จิตเสื่อม จิตเจริญ แล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม จิตมันไม่เคยเจริญขึ้นมา จะเอาอะไรเสื่อม มันก็เป็นปุณฺชนคนหนานี้ไง

ปุณฺชนคนหนา หนาไปด้วยอะไร หนาไปด้วยต้นหาความทะยานอยากไง ถ้ามันหนาไปด้วยต้นหาความทะยานอยาก มันหนาที่ไหน มันหนาอยู่ในหัวใจของตน

เราจะมีกิรียามารยาทที่สุขุม เราจะมีกิรียามารยาทที่ละเอียดรอบครอบ กิรียามารยาทก็คือมารยาท เราจะมีกิรียาที่หยาบ เราเป็นคนที่มีทะลุ มันก็เรื่องนิสัย มันจะละเอียดรอบคอบหรือมันจะมูทะลุอย่างไรรู้แล้วแต่ มันก็มีมารมาคอยเสียบแทงมาตลอด นี่มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น

สิ่งที่ว่า ถ้าสมาธิคดในข้อๆ คดในข้อเพราะกิเลสมันพาคด ความเห็นผิดมันพาคด มันพาให้เราคดจากธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เข้าสู่สังขารธรรม ไม่เข้าสู่สังขารจะความจริงให้ได้ ด้วยกิเลสต้นหาความทะยานอยากต่างหาก มันไม่ใช่สมาธิหลับตา สมาธิลืมตา แล้วสมาธิลืมตาขึ้นมาแล้วก็ต้องมีจรณะ ๑๕ อะไรนะ

สมาธิก็คือสมาธินะ ปัญญาก็ส่วนปัญญา ปัญญาที่จะเกิดขึ้นมาเพราะว่าเรามีสติ เราควบคุมของเราเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิ จิตสงบก็คือจิตสงบ แล้วจิตสงบแล้ว เวลาสงบแล้วจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา น้อมสู่กาย สู่เวทนา สู่จิต สู่ธรรมได้ตามความเป็นจริง ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิ

สัมมาสมาธิเพราะอะไร สัมมาสมาธิเพราะมันตั้งมั่นไง พอมันตั้งมั่นขึ้นมา ไม่ให้มันคดในข้อ ไม่ให้มันมาร ไม่ให้ความชอบ ไม่ให้ความรู้สึกมันชักนำไป มันชักนำของมันไปเพราะมันทำไม่ได้

คนที่ทำได้ๆ ดูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาจะไปโปรดองค์คฤมาลไก เวลาเขาก็กำลังตกอยู่ในเรื่องของพญามาร เรื่องของพยาบาท ในเรื่องของการต้องการให้ตัวเองสมประโยชน์ใจ จะฆ่าคน จะฆ่าคนเพื่อจะเอาน้ำใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เขาก็จะมาทำร้ายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคลื่อนไป

“สมณะหยุดก่อน สมณะหยุดก่อน”

คำว่า “สมณะหยุดก่อน” เขาก็พูดของเขา เขาก็ตั้งใจของเขา เพราะนี่มันจะประสบความสำเร็จ มันจะสมบูรณ์ของเขาอยู่แล้ว

“เราหยุดแล้ว เธอต่างหากไม่หยุด เราหยุดแล้ว เธอต่างหากไม่หยุด”

หยุดอะไร กำลังเคลื่อนไหว กำลังไล่กวาดกันอยู่นี้มันยังไม่ทันเลย จะหยุดอะไร

หยุดการทำความชั่วไง

ถ้าหยุดการทำความชั่ว องค์คุณมาได้สติขึ้นมาเลย พอได้สติขึ้นมา วางอาวุธเลย พอวางอาวุธ ขอบวชเลย เวลาขอบวชแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน

เราหยุดแล้ว เรายังไม่หยุด หยุดอะไร หยุดทำความชั่ว หยุดไถ่คดในข้อ ไถ่อยู่ในกระดุก นั่นนะ

แต่ของเราไม่ได้หยุด เวลาเราทำสิ่งใดขึ้นมา ไถ่คดในข้อ งอในกระดุก มันเสริมทั้งสี่ เสริมทิวภูมิมาตั้งแต่ก่อนประพตปิปฏิบัติ เวลาจะประพตปิปฏิบัติขึ้นมา เราเข้าใจอย่างนั้น เรารู้อย่างนั้น ทางลัด ทางนี้เป็นทางลัด ไถ่พุทธโรมันไม่มีปัญญา ไถ่สมณะไม่มีประโยชน์

ไม่มีสัมมาสมาธิ ไม่รู้จักจิตของตน

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวลาการประพตปิปฏิบัติ จิตตภาวนานะ เราทำตบะธรรมนะ

เวลาร่างกายกับจิตใจ คนเกิดมามีกายกับใจๆ เพราะกายกับใจเพราะว่าเราเกิดมาสถานะเป็นมนุษย์ไง เรามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เวลาธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ความเป็นอยู่ของโลก เราเห็นกันได้ด้วยร่างกายนี้ รู้กายไม่รู้ใจ

แต่ถ้าเวลาเราประพฤติปฏิบัติ เวลาทางวิชาการมันเจริญขึ้นมา เขาก็พยายามศึกษาค้นคว้าว่ามนุษย์มันคืออะไร มนุษย์มันมาจากไหน นี่ทางวิทยาศาสตร์ไง

แต่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ตั้งแต่สองพันกว่าปีแล้ว บอก บอก เพื่อคลายความสงสัยของคนไง

เวลาคนเกิดมา เรามาจากไหน มาจากไหน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกมาจากกรรม การกระทำของเรา กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน แล้วกรรมของคนแต่ละคนมันก็เป็นจริงเป็นนิสัย ถ้าเป็นจริงนิสัย สิ่งนี้มันจะไปบอกว่าเป็นกรรมกัน ให้เท่ากันเป็นประชาธิปไตย มันไม่มีอยู่ในโลกนี้หรอก ถ้ามันไม่มีอยู่ในโลกนี้นะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนามารือสัตว์ชนสัตว์ๆ รือสัตว์ชนสัตว์คนที่มีอำนาจวาสนา คนที่มีอำนาจวาสนาเขามีเหตุมีผลของเขา ถ้าคำว่า “มีเหตุมีผล” เกิดมาทำไม เกิดมาเพื่ออะไร เกิดมาแล้วในปัจจุบันนี้มันมีความสุขความทุกข์มากน้อยแค่ไหน

แต่ถ้าพอศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอใจ พอใจ พอใจ พอใจ เพราะอะไร เพราะเราทำมาเองทั้งสิ้น เราทำมาเองทั้งสิ้น พอทำมาเองทั้งสิ้นแล้วเราจะทำคุณงามความดีมากขึ้นไปกว่านี้ทำอย่างไร ทำอย่างไรนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้กรรมฐานไง ให้กรรมฐานคือข้อคิด ข้อคิดกับพระแต่ละองค์ที่จะเข้าป่าไป

“เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง” มันจะเป็นความว่างอย่างไร มันก็มีของมันอยู่อย่างนั้นนะ มันมีตลาด มีระบบเศรษฐกิจ มันก็มีของมัน

“เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง” มันเป็นอย่างนั้นแหละ มันเป็นกระแสสังคม กระแสสังคมที่มันแปรสภาพของมันไป ไม่มีสิ่งใดหยุดนิ่ง

แล้วเราล่ะ เราอยู่กับโลก ถ้าเป็นทางโลก เราอยู่กับโลก เราก็อยู่กับเขาด้วยสติด้วยปัญญาไม่ให้มันมาเผาผลาญในหัวใจ แต่เราต้องชวนขวายให้เท่าทันเขานะ ถ้าไม่เท่าทันมันก็ตกยุคตกสมัยไป นี่พูดถึงการอยู่ทางโลกไง แต่ในการประพฤติปฏิบัติล่ะ ถ้าในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งนี้เราก็ดูเหมือนเพื่องานเพื่อเลี้ยงชีพเพื่อจุนเจือ

เวลาบวชเป็นพระ พระปฏิบัติเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง เข้าออกบิณฑบาตเลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพขึ้นมา เลี้ยงชีพขึ้นมาด้วยอำนาจวาสนาของคน

ด้วยอำนาจของพระนะ ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีชื่อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณ คนก็แห่แหนกันไปเพื่อจะทำบุญกุศลกับท่าน นั่นเป็นเพราะว่าสังคมเขาเชื่อถือศรัทธาของเขา

แต่ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นะ นั่นก็เรื่องของเขา หน้าที่ของเราเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง เวลาบิณฑบาตมาแล้ว มันเพื่อหยอดน้ำมันเครื่องยนต์ไม่ให้มันติดขัดเท่านั้นนะ แล้วชีวิตนี้คืออะไรล่ะ แล้วหัวใจของเราล่ะ

ถ้าหัวใจของเราล่ะ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้ว ท่านเข้าใจการดำรงชีพของท่าน เลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพแล้วก็เลี้ยงหัวใจ แล้วถ้ามันมีคุณธรรมในใจใจ อย่างเช่นเราทำความสงบของใจนี้แหละ ถ้าใจมันสงบเข้ามานะ โอ! ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลยล่ะ ถ้าทำความสงบของใจได้มันมีที่อยู่ มันมีหลักมีเกณฑ์ของมันนะ มันมีบ้านมีเรือนไม่อย่างนั้นเหมือนคนเร่ร่อนไม่มีที่พักที่อาศัย

เวลาธรรมะของหลวงปู่มัน ท่านบอกเลย อย่างทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ

ถ้าคนมีสติกับผู้รู้ของเรา ผู้รู้ ผู้รู้คือหัวใจของเรามันไม่เป็นเหยื่อ ไม่ให้ใครชักจูงไป มันพอใจแล้ว อยู่กับผู้รู้ อยู่กับพุทโธเรานี่ โลกก็เป็นโลก ไม่มีอะไรมหัศจรรย์เลย มันเป็นเรื่องสังคมอยู่อย่างนั้นนะ เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญอยู่อย่างนั้น

แต่หัวใจเราที่มันเจริญ เจริญเพราะเรามีสติมีปัญญา เราเชื่อมั่นในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยนะ แก้วสารพัดนึก ทางคุณุศาสตร์ทางญาติทางโยมเขาก็นึกถึงการดำรงชีพของเขา ถ้าเป็นพระ เราก็พยายามระลึก ระลึกของเรา แก้วสารพัดนึก ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

เวลาหลวงตาท่านปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกขัง พุทธ ธรรม สงฆ์ รวมเป็นหนึ่งในหัวใจของเรา

ในหัวใจดวงนั้นนะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สมบูรณ์แบบ สมบูรณ์แบบเพราะเรากระเลื่อกระสนมีการกระทำมานะ มันถึงสมบูรณ์แบบ เพราะเริ่มต้นขึ้นมา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันก็แยกกันไป

พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม แสดงธรรม พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม มันถึงสมบูรณ์แบบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี่คือศาสนาของเรา ธรรมและวินัย แต่เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา ความจริงในหัวใจของเราที่เราจะปฏิบัติขึ้นมาในหัวใจของเรา

ถ้าในหัวใจของเราปฏิบัติขึ้นมา เราก็ขวนขวาย ตั้งสติไว้ เวลากำหนดพุทโธนะ เหมือนกับโลกนี้ไม่มีเลย มีเราอยู่คนเดียว แต่เวลาถ้ามันพุทโธไม่ได้ เราทุกขอยู่คนเดียว โลกนี้เรามีความสุข มันกลับกัน เห็นไหม

พอมันกลับกัน นี่ไง เวลามันคณในข้อ มันคณในข้อมันทำให้หัวใจนี้ไม่มีจุดเย็น นี่คณในข้อๆ กิเลสทั้งนั้น พญามารทั้งนั้น ทั้งปลิ้นทั้งปล่อน ทั้งหลอกทั้งลวง แล้วมันไม่ได้หลอกลวงใคร หลอกลวงเราแน่แหละ หลอกลวงผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

แต่ถ้าคนมีบุญนะ คนมีอำนาจวาสนา คือผู้ที่ว่า มันจะหลอกมันจะลวงอย่างไร มันต้องหลอกอยู่แล้ว เพราะธรรมชาติของหัวใจ ธรรมชาติของจิต ชาติรู้มันต้องรู้ของมันตลอดเวลา ธรรมชาติของมัน ถ้าธรรมชาติของมัน แล้วมันมีกิเลสครอบงำ มันก็คิด คิดโดยกิเลสไว้

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหัวเชื้อ แต่มันคิดเพิ่ม คิดตัด คิดให้มันเป็นไปไม่ได้ แล้วเราพยายามปฏิบัติ ปฏิบัติแบบคดในข้อ มันก็เลยเป็นไปไม่ได้ มันเป็นเรื่องกิเลส ทำให้เป็นสมาธิคดในข้อ งอในกระดูก

แต่ถ้าทำสมาธิไม่ได้เลยละ

ทำสมาธิไม่ได้เลย นั่นนะมันบิดเบือนจนกระทั่งทำไม่ได้

“ไม่ต้องทำ สมถะแก้กิเลสไม่ได้ ไม่ต้องทำ ใช้ปัญญาไปเลย”

ใช้ปัญญาไปเลย ก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่นั่นไง

แต่ถ้ามีสติ เพราะครูบาอาจารย์เราสอนเป็นปัญญาบรมสมาธิ คำว่า “ปัญญาบรมสมาธิ” สติมันพร้อมกับความคิดเรา ความคิดที่ขาดสติมันเป็นความคิดที่ควบคุมกันไม่ได้ แต่พอมันควบคุมไม่ได้

โดยธรรมชาติของมัน เพราะคนต้องมีความคิด พอมีความคิด มันก็มีสติตามความคิดนั้นไป ถ้าตามความคิดนั้นไป สติถ้ามันดีขึ้น สมบูรณ์ขึ้น ใจที่คดในข้อ คดในข้อเพราะอะไร เพราะมันพาคิดพาทำในตามกิเลสค้นหาความทะยานอยาก แต่เรามีสติตามทันๆ นะ ตามความคิดนั้นไป ตามความคิดนั้นไป พอสติตามความคิดนั้นไป ใจที่ว่าคดในข้อ ใจงอในกระดูก มันชักตรง

คดในข้อ งอในกระดูก ถ้าองค์ใครใดมันก็ทำให้ปั่นป่วน ถ้าเป็นร่างกายของคนนะ เวลามันเข้าข้อ มันทำให้เจ็บปวดไปทั้งสิ้น เวลาจะเดินจะเหินก็เดินไม่ได้ เดินไม่สะดวก แต่ถ้าเราบริหารจัดการให้มันถูกต้อง ไม่คดในข้อ ไม่งอในกระดูก เป็นปกติ เราก็เคลื่อนไหวของเราไปได้ไง

ถ้าจิตใจมันมีสติสัมปชัญญะควบคุมนะ ปัญญาบรมสมาธิๆ ใจ ถ้าปัญญาบรมสมาธิมันมีสติเท่าทันความคิดของตน ความคิดอันนี้ไม่ถูกต้อง ความคิดเป็นอนาคตมันยังไม่เป็นปัจจุบัน อดีตที่ผ่านมาแล้วมันก็เป็นเรื่องอดีต เอาจม้าย้าคิดย้าทำ ของเดิมๆ ที่มันเคยเสียใจ เคยเจ็บใจ เราก็เอาจม้าย้าคิดเอาจม้าย้าทำอยู่อย่างนั้น ใจที่เป็นอนาคตยังมาไม่ถึงเลย เราก็ตะเกียกตะกายของเราไป นี่ไง กิเลสมันขัดแย้งขัดขาน จะทำสมาธิก็ทำได้ยากไง

แต่ถ้าพอมีสติปัญญาเท่าทันความคิดบ่อยครั้งเข้าๆ มันเท่าทันขึ้นมา เห็นไหม จากที่มันคิดในข้อ มันคิดไม่ได้ มันคิดไม่ได้เพราะอะไร เพราะเราเท่าทันมัน เรามีสติปัญญาเท่าทันความคิด ความคิดมันดับๆ เพราะอะไร

เพราะความคิดก็เกิดจากจิตเรานี้แหละ แล้วเวลาเกิดขึ้นมาแล้วมันเกิดด้วยพญามาร เพราะพญามารมันก็คิดไปอดีตอนาคตก่อนหน้านั้นไป มันไม่เป็นธรรมหรอก มันเป็นธรรมไปไม่ได้ มันเป็นธรรมไม่ได้เพราะอวิชชาพญามารอยู่กลางหัวใจ มันไม่ยอมให้เป็นธรรมหรอก

ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ที่มันทุกข์มันยากกันอยู่นี้เพราะกิเลสต้นหาความทะยานอยากมันปลิ้นมันปล้อน มันคิดในข้อ มันถึงทำให้เราไม่ประสบความสำเร็จใจ แต่เรามีสติมีปัญญาเท่าทันความคิด เราตามความคิดไปด้วยปัญญาๆ

ปัญญาคือศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว สัจธรรม มันเป็นเช่นนี้เอง มันมีอยู่ของมัน พอมันเป็นเช่นนี้เองโดยที่ไม่มีพิษมีภัย เราไม่มีความอยากตามมันไป มันเห็นแล้วเออ! ก็ของเก่าๆ คิดมาตั้งแต่เล็กแต่เด็กแต่น้อย ของเก่าๆ นี่แหละมันทำให้เราฟู มันทำให้เราเดือดร้อน

ของเก่าๆ ไง สิ่งที่เคยมาแล้วก็จะมาย้ำคิดย้ำทำ จะทำอย่างนั้นนะ เคยผิดพลาดมาก็จะทำผิดอยู่อย่างนี้ เคยทำแล้วไม่ประสบความสำเร็จ ก็จะทำอยู่อย่างนี้ ไม่รู้จักสติปัญญาที่มันเท่าทัน ถ้ามันเท่าทัน เฮ้ย! แล้วคิดไปทำไม แล้วมันมีประโยชน์อะไร แล้วมันสร้างแต่ความพ่นเผื่อในหัวใจของเราทั้งสิ้น พอหยุด นี่ไง ถ้ามันไม่คิดในข้อ มันมีสติปัญญาเท่าทัน นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

แล้วปัญญาอบรมสมาธิ สมาธิคือสมาธิ ไม่มีสมาธิ มันคือล สมาธิ ปัญญา ไม่มีสมาธิขึ้นมา มันเป็นโลกียะทั้งสิ้นๆ แล้วโลกียะลุ่มลुकคลูกคลานอยู่นั้นด้วย แล้วจะบอกว่าเป็นโลกุตตระ

โลกุตตระเพราะคิดในข้อ มันไม่มีโลกุตตระไหนมาเป็นความจริงหรอก

แต่ถ้ามันมีสติ ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาแล้ว มันไปคคตรงไหน มันเป็นสมาธิ

แล้วสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมถะแก้กิเลสไม่ได้ ถ้าไม่มีสมาธิขึ้นมา ไม่มีสมาธิคือไม่เห็นจิตของเรา จิตตภาวนาๆ เราทำตบะธรรมะๆ เพื่อจิตดวงนี้ แล้วจิตดวงนี้ถ้ามันมีสติมีปัญญารักษาขึ้นมา รักษา ดูแลรักษา พอรักษาไป ถ้ามันไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ แล้ว ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิโดยถูกต้องดีงาม แล้วเรารักษาไป

คำว่า “รักษา” มันรู้มันเห็นสิ่งใด มันตื่นมันเต้น มันผิวดาคผิวดมยาทั้งสิ้น เวลาเราคาดเราหมายอยากให้เป็นสมความปรารถนา มันไม่เคยเป็นเลย แล้วเวลาเป็นขึ้นมา เวลาล้มลุกคลุกคลาน เวลามันทุกข์มันยาก มันก็เปิดให้เราได้หายใจหน่อยหนึ่ง แล้วมันก็ไม่สามารถดำเนินการต่อเนื่องไปได้ ถ้ามันไม่ต่อเนื่องไปไม่ได้ นี่คณินข้อ แล้วมันไม่เป็นจริง แล้วก็ล้มลุกคลุกคลาน ก็เลยไม่เห็นอะไรเป็นขึ้นเป็นอันใด

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาจิตสงบแล้วถ้าไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันเห็นแล้วมันรักษาไว้ได้หรือไม่ ถ้ารักษาไว้ไม่ได้ กลับมาที่พุทโธ ถ้ากลับมาที่พุทโธ กลับมาที่สัมมาสมาธิไป แล้วนอนไปใหม่ แล้วทำได้หรือไม่ได้ ถ้าทำไม่ได้ก็พยายามทำความสงบของใจให้มากขึ้น ทำความสงบของใจเป็นที่พึ่งที่อาศัย เห็นไหม

ถ้าเราจะไม่ให้มันคณินข้อ เราพยายามจะทำให้มันดำเนินการต่อเนื่องไป ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วปัญญาดำมันเกิดขึ้น ปัญญาที่มันเกิดจากการภาวนา ปัญญาที่เกิดจากการพิจารณา มันจะเห็นความมหัศจรรย์ของมันไหม ความมหัศจรรย์ตรงไหน ความมหัศจรรย์ว่าจิตที่ยกขึ้นสู่วิปัสสนา

นี่มันยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ มันก็ไม่เห็นโลกุตตรปัญญา ไม่เห็นโลกุตตรธรรม ไม่เห็นภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนาไป

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าณะ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา เราก็ศึกษา ศึกษานั้นก็ซื้อ แล้วเราก็ใช้การศึกษาจากสมอง จากความรู้สึกนึกคิดนั้นนะ สุตมยปัญญาทั้งสิ้น มันก็เป็นสุตมยปัญญาๆ แล้วถ้ามันเป็นจินตนาการมันก็เป็นจินตมยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากความจำทั้งสิ้น

แต่ถ้ามันไม่คณินข้อนะ มันสัมมาสมาธินะ ยกขึ้นสูวิปัสสนานะ ถ้ายกขึ้นสูวิปัสสนาจะบอก
ว่า พระพุทธศาสนา ศาสนาแห่งปัญญา สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิเป็นสมณะ ทำแล้วมันเนิ่นช้า แต่
สมาธินี้ทำให้เราสงบระงับ ทำให้เราไม่ต้องทุกข์ยากจนเกินไป

แค่สำนักปฏิบัติทั่วๆ ไปที่เขาไปปฏิบัติกันๆ มันยังไม่เป็นสมาธิเลย ไม่เป็นสมาธิแต่ทัน
ความคิดของตน ว่าเป็นขั้นเป็นตอน ก็เลย เออ! ดี แต่ก่อนนั้นเป็นคนทุกข์คนยาก เดียวนี้ไม่ทุกข์ไม่
ยากแล้ว

แต่ก่อนนั้นเป็นคนทุกข์คนยากเพราะว่าค้นหาความทะยานอยากมันครอบงำหัวใจ แล้วเรา
ก็ไม่วิถีที่พึงที่อาศัย เราก็ตามแต่ความคิดไป มันก็เผลอนอยู่อย่างนั้น พอศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่า นั่นนะความคิดไม่ดีมันคือกิเลส ถ้าความคิดที่ดีมันเป็นธรรม เราก็
ควรหมั่นคิดสิ่งที่ดีงามๆ สิ่งที่ดีงามมันเป็นเรื่องสัจจะ เป็นเรื่องความจริง พอมาคิดเรื่องสัจจะเรื่อง
ความจริงขึ้นมา มันก็เบาบางลง เห็นไหม มันก็เท่านั้นนะ

สมาธิยังทำกันไม่เป็น ทำกันไม่ได้เลย แล้วบอกว่าสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ

สมาธิยังไม่รู้จัก แต่ถ้ามันรู้จักขึ้นมา พอมันรู้จักขึ้นมา พอมันสงบระงับเข้ามา โอ้โฮ! มันไม่
เคยเป็นเช่นนี้เลย ไม่เคยเป็นอย่างนี้เลย โอ้ย! มันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ก็ว่าสิ่งนั้นเป็นที่สูงส่ง นี่
ความไม่รู้เท่า ความคณินข้อ กิเลสพาคณนะ สมาธิไม่พาใครคณินข้อหรือ

สมาธิเป็นสมาธิ สมาธิคือพุทธะ คือเรื่องของเรา แล้วเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราก็มา
ประพฤติปฏิบัติของเรา เวลาเราประพฤติปฏิบัติ นี้โดยเนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระ คือ สมาธิ
ปัญญา เนื้อหาสาระ ถ้าเรามีสติมีปัญญารักษาใจเรา มันก็เป็นศีล ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗

แต่ถ้ามันคณินข้อ มันก็ไปติดกังวลใจ ปาณาติปาตาฯ เกร็งไปหมดเลย สิ่งสมบัติของใคร
ไม่ต้องไปทำอะไรเลย อยู่โดยปกติ ศีลคือความปกติของใจ ใจถ้ามันปกติมันไม่ทุกข์ไม่ร้อน ไม่
เดือดร้อนอะไรทั้งสิ้น สิ่งที่ดีงามมีศีลขึ้นมา มันไม่คณินข้อตั้งแต่ต้น

พอศีล ๕ ศีลคือความปกติของใจ พอใจมันปกติขึ้นมาแล้วมันก็เป็นเรื่องปกติธรรมดา ถ้าเรามีสติปัญญา หายใจเข้าลึกพุท หายใจออกลึกโธ ทำต่อเนื่องไปๆ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

ขณิกสมาธิคือสงบบ้าง เดียวก็คิดของมันไป แต่คิดอยู่ในกรอบ มันไม่ออกไปจนนอกเรื่อง นอกกราว มันไม่ดูดีเต็มเท่าไร เราหายใจเข้าลึกพุท หายใจออกลึกโธต่อเนื่องไปๆ แล้วรักษาของเราไม่ให้มันคนในข้อ ไม่ให้กิเลสมันมาพลิกมาแพลง เรายักษาของเรา

พอจากขณิกะเป็นอุปจาระ อุปจาระมันลึกกว่านั้นนะ ลึกกว่านั้น แล้วมันอุปจาระวงรอบของจิตมันรับรู้ได้ มันคิดเป็น คิดได้

ถ้าเป็นสมาธิ สมาธิโดยที่คิดถูก คิดดี มันเป็นขณิกะ มันพอทรงตัวอยู่ได้ แล้วทำให้มันละเอียดมากขึ้น มันเป็นอุปจาระ อุปจาระมันก็ยังคิดได้ มันเทียบเคียงของมันได้ นี่เทียบเคียงได้

เวลาถ้ามันยังทำสิ่งใดที่ไม่ต่อเนื่องไป เรากำหนดต่อเนื่องๆ ไป พุทโธละเอียดเข้าไป ละเอียดจนพุทโธไม่ได้เลยละ จนพุทโธไม่ได้ละ คำว่า “พุทโธไม่ได้” จิตมันละเอียด จิตมันเข้าไปถึง มันไม่ออกรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึก จิตที่อยู่ในร่างกายของเรามันวางร่างกายได้หมด มันสักแต่ว่าความรู้สึกปรากฏในตัวมันเอง แต่ไม่ออกมาถึงอารมณ์ความรู้สึกเลย แม้แต่ร่างกายนี้ยังไม่รู้จักร่างกายนี้เลย มันวางได้ขนาดนั้น ถ้าวางได้ขนาดนั้น นี่ไง สมาธิคือสมาธิไง

ถ้ามันคนในข้อ มันดีดมันดีมันรู้มันรู้ นี่นิมิตมันเรื่องธรรมดา คำว่า “จะรู้จะเห็นสิ่งใด” เพราะคนเรานะ เรามีอารมณ์ความรู้สึกไขว่ไหม เรายึกคิดได้ไขว่ไหม เรายึกรู้สึกนึกคิดได้ นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันสงบแล้วถ้ามันไปรู้สิ่งใดได้ นั่นมันก็เป็นสัจจะเป็นความจริงของสมาธิ เป็นสัจจะเป็นความจริงของจิต

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบอกเลย ปฏิบัติโดยทางโลกๆ ปฏิบัติเป็นผู้วิเศษ พอจิตมันเป็นสมาธิขึ้นมาไปรู้อะไรสิ่งต่างๆ ว่าตัวเองมีความรู้มากกว่าคนอื่น ตัวเองรู้ล่วงหน้า ตัวเองรู้ถึงเหตุการณ์จะเกิดก่อน นี่ไง นี่คนในข้อ เพราะมันไม่เป็นมรรค

ถ้ามันไม่เป็นมรรค ที่ว่าสมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

โดยตัวของมันเอง โดยตัวของสมาธิ สมาธิก็คือสมาธิไง แต่ถ้ามันจะเป็นโลกุตตรธรรมๆ พอเป็นสัมมาสมาธิแล้วให้น้อมไป เพราะถ้าเป็นสมาธิเห็นกายอย่างหนึ่ง แต่โดยสามัญสำนึกของเรา เราเห็นของเราอยู่แล้ว คนเรามันมีหุมีตา มันรับรู้ได้ทั้งสิ้น แล้วศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ประพฤติปฏิบัติแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แนวทางสติปัฏฐาน ๔ มันก็โลกียะ โลกียปัญญาทั้งสิ้น นึกคิดเอา นึกคิดเอาแล้วคิดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมๆ ใจ นี่ใจ ถ้าฉันนึกคิดเอาขึ้นมา มันเป็นคนในข้อ มันไม่เป็นความจริง

แต่ถ้ามันเป็นความจริง เวลาจิตมันสงบแล้วสัมมาสมาธิ สมาธิเป็นสมาธิ สมาธิไม่คดในข้อ ไม่งอในกระดูก

คดในข้อ งอในกระดูก เป็นที่กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันชักนำ มันทำไป มันถึงคดในข้อ งอในกระดูก ทั้งๆ ที่ขณิกสมาธิ อุปะการสมาธิ อัปปนาสมาธิ เวลามันคลายตัวออกมา สักแต่ว่ารู้ ถ้าสักแต่ว่ารู้ ถ้าคนที่มีอำนาจาสนานน้อมไปสู่สติปัฏฐาน ๔

คำว่า “น้อมไปสู่สติปัฏฐาน ๔” คนที่ประพฤติกปฏิบัติโดยที่มีอำนาจาสนานะ จิตสงบมาก น้อยขนาดไหน เล็กน้อย ถ้ามันเห็น มันเห็นก็ได้ แต่การเห็นนั้น เห็นแล้ว ความสมบูรณ์แบบของมัน ใจ ความสมบูรณ์แบบของภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา มันต้องงานชอบ งานชอบ ธรรมคืองานชอบ ชอบเข้ามาสู่ใจของตน เวลาเข้าสู่ใจของตน มันพิจารณาของมันในใจของตน

ถ้าเป็นกาย กายก็กายของกายเราไง ถ้าเป็นเวทนามก็เวทนาเกิดจากจิตนี้ไง ถ้าจิตละ จิตเห็น จิตเห็นจิต จิตเศร้าหมอง จิตผ่องใส ก็จิตนี้แหละ จิตที่มันเห็นใจ ถ้าธรรมารมณีย์ ธรรมารมณีย์คือว่าอารมณ์เกิดจากจิตใจ นี่สติปัฏฐาน ๔ ที่เกิดจากจิต เกิดจากจิตตภาวนาใจ ถ้าเกิดจากจิตตภาวนามันจะเริ่มเข้าสู่สติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ถ้าตามความเป็นจริงนะ

เพราะถ้าตามความเป็นจริง สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่เวลามันจะเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา มันยกขึ้นสู่วิปัสสนาใจ ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน สิ่งที่เราเห็นมันสะท้อนกิเลส มันสะท้อนกิเลสคือการกระทำใจ

เวลาทางโลกนะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันไปตามเวรตามกรรม ตามผลของการกระทำ แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบใจของเราเข้ามาตามท้องคัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำอานาปานสติ ทำตามที่หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ท่านสอนให้ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน

การทำความสงบใจของเราเข้ามาก่อน เพื่อจะยกขึ้นสู่วิปัสสนา

วิปัสสนา วิปัสสนาเพื่อรู้แจ้งในใจของตน การรู้แจ้งในใจของตน รู้จักภาวนามยปัญญา ไม่ใช่รู้มาจากการศึกษา ไม่รู้จักการฟัง การฟัง การศึกษาต่างๆ เป็นการชี้นำๆ

เวลาหลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มั่น บอกว่า เวลาหลวงปู่มั่นท่านเทศน์ว่าการนะ นิพพานหยิบจับได้เลย

นี่การชี้นำ นี่ไง สิ่งที่ว่าการชี้นำ เวลาฟังเทศน์ในกรรมฐาน ในการประพฤติปฏิบัติ ฟังเทศน์เป็นอันดับหนึ่งๆ อันดับหนึ่งเพราะว่าครูบาอาจารย์ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจ จะชี้นำๆ ขึ้นมา แล้วเราใช้สติปัญญา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธัมมจักขุ พระอัญญาโกณฑัญญะใช้สติปัญญาจับต้อง มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น คือมันเกิดขึ้นที่ใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม แล้วปัญจวัคคีย์อยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี ประพฤติปฏิบัติอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ทำความสงบของใจเข้ามาเหมือนกัน

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สัจธรรม อาสวักขยญาณ มรรค ๘ มันยังไม่เกิดขึ้น มรรค ๘ มันยังไม่เกิดขึ้นเพราะสติปัญญามันก็คิดตามอิสรภาพ ตามคิดไปแบบคดในข้อนี้ไง

เวลาพระกรรมฐานในปัจจุบันนี้ เวลาจิตมันมีความสงบคดในข้อ เที้ยวรู้ เที้ยวท่าย เที้ยวรู้อนาคต แต่ไม่รู้จักตัวเอง ไม่รู้จักมรรคใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม ธรรมจักรฯ เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะ ฟังธรรมจักรฯ ทางสายกลางคืออะไร คือดำรงชอบ งานชอบ เพียรชอบ ชอบในอะไร ชอบในใจที่มันมีความสงบ ในใจที่เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิ มันไม่มีตัวไม่มีตน ไม่มีความพอใจที่จะให้ตามความพอใจของคน มันไม่คิดในข้อใจ ถ้ามันไม่คิดในข้อใจ ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริง ทำความสงบใจเข้ามา

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม มันพิจารณาฟังแล้ว สิ่งที่ว่ากรรมฐาน ที่การฟังธรรมเป็นอันดับหนึ่งๆ พอฟังขึ้นมา จิตมันมีกำลัง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น ยกขึ้นใจ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น มันเกิดขึ้นในใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ

สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับไปเป็นธรรมดา

ดับไปด้วยอะไร ดับไปด้วยมรรค ดับไปด้วยภาวนามยปัญญาที่เกิดตามคำเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง นี่เวลามันเป็น เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ”

รู้เพราะมันเกิดขึ้น นี่เวลามันเกิดขึ้น

นี่ไง เวลาเราทำความสงบของใจเข้ามา สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิขึ้นมา เวลามันเกิดขึ้นๆ นี่คือไตรลักษณ์ไง

สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ว่าเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งมันแปรสภาพ เราดูเราเห็นหมด เรื่องโลกๆ ทั้งนั้นนะ เรื่องโลกคือเรื่องของโลกียะ เรื่องของความที่มันมีอยู่

คนเกิดมาไม่มีความคิดหรือ คนเกิดมาวิพากษ์วิจารณ์สิ่งในโลกนี้ไม่ได้หรือ

ได้ทั้งนั้นนะ นักปราชญ์ ปัญญาชนนั้นนะ แล้วเข้าใจหมด มันเป็นอนิจจังๆ มันเป็นวิทยาศาสตร์ไง โลกียะไง โลก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เกิดขึ้น เกิดขึ้นคือ เกิดขึ้นที่ตัวตนของจิต เกิดขึ้นที่จิตนั้นแหละ ที่ตัวตน ที่อัตตานั้นแหละ เกิดขึ้น มันมีหลักเกณฑ์ไว้

ถ้ามันเกิดขึ้นไม่ได้ คำว่า “เกิดขึ้นไม่ได้” นี่คณินข้อ เกิดขึ้นไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ เพราะกิเลส มันปิดมันกัน มันปิดมันเบือน สมาธิคณินข้อมันไม่ยกขึ้นสู่วิปัสสนา สมาธิคณินข้อ คณินข้อ ข้อ ของตน ความรู้ของตน ความเห็นของตน ความพอใจของตน ความปรารถนาของตน อีโก้ของตน นี่ คณินข้อ มันไปไม่รอด

แต่ถ้าเป็นจริงๆ ทำความสงบของใจเข้ามาแล้วฝึกหัดของเรา อดีตอนาคต สิ่งใดที่มันเกิดขึ้น มันเกิดอยู่กับใจ มันเป็นผลการกระทำของเรา มันเป็นผลของเราทั้งสิ้นนะ โทสจริต โมหจริต โลก จริต จริตที่มันเป็นจริงขึ้นมา จริต จริตของเรานั้นแหละ เพราะจริตนั้นนะ “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา” มันเป็นอนุสัยอยู่ในใจทั้งสิ้น แล้วจับต้องไม่ได้ มองเห็นไม่ได้ รู้ไม่ได้

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านรู้แล้ว ท่านรู้ด้วยความสมนุสสมบัน

คนทุกคนเกิดมา เกิดจากพ่อจากแม่ เป็นเด็กน้อย เป็นทารกมาทั้งสิ้น ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติ คนที่ปฏิบัติใหม่ๆ เหมือนเด็กนักเรียนอนุบาล จับพลัดจับผลูอยู่อย่างนั้นแหละ มันต้องฝึกหัด ฝึกหัดจนกว่ามันจะเข้มแข็งขึ้นมา แล้วมันเข้มแข็ง มันเข้มแข็งที่หัวใจ

คนเราจะอายุมาก อายุน้อย พรรษามาก พรรษาน้อยไม่สำคัญ สำคัญว่าทำได้หรือทำไม่ได้ ถ้าทำได้ขึ้นมา มันทำในหัวใจนั้น เวลาขณิสัยๆ ใจ ๕ พรรษา พันนิสัย เวลาหลวงตาบอกว่า ให้ ๑๐๐ พรรษาด้วย ถ้ามันไม่ฉลาด ไม่พ้นจากนิสัย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจมันเป็นธรรมๆ ขึ้นมา อยู่ที่การกระทำของเรา เราพยายามกระทำการ กระทำของเรา

แล้วสิ่งที่กระแสนังคม กระแสโลก สิ่งที่ว่าหลับตาลืมตาต่างๆ นั้นนะ ใต้นั้นมันเป็นเรื่อง กระแสนังคม มันเป็นเรื่องคณินข้อ ข้อของเขา เขารู้ของเขา เขาพยายามแสดงเจตนารมณ์ของเขา

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านไม่เป็นเช่นนั้น ท่านบอกว่า ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มนุษย์ทุกคน สิ่งที่ว่า ในบรรดาสัตว์ ๒ เท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด

เวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะกระทำทั้งสิ้น แล้วถ้าจะกระทำมันต้องกระทำด้วยสัจจะด้วยความจริง ด้วยสัจจะด้วยความจริง ด้วยทางสายกลาง ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

ในพระพุทธศาสนา ทางสายกลางไง ไม่อัตตกลิณณโยค กามสุขัลลิกานุโยค ไม่ใช่จะเอาแต่ความพอใจของเรา ไม่ใช่ว่าไม่ถูกใจเรา เราจะปฏิเสธของเรา จะปฏิเสธหรือความปรารถนามันไม่เกิดขึ้นมาได้ เวลามันเกิดขึ้นมาได้ มันเกิดขึ้นมาได้จากการกระทำของเรา

ถ้ามาจากการกระทำของเราละ เราไม่มีสิ่งใดเป็นประเด็น แล้วเราพยายามทำความเข้าใจของเราเข้ามา ถ้าใจสงบ เรามีสติมีปัญญา เอาความจริงอันนี้ เอาความจริงที่ใจนี้

ถ้าเอาความจริงที่ใจนี้แล้ว เริ่มต้นขึ้นมากลื่นมันก็ขัดแย้งขัดขา นี่คดในข้อ เวลาทำสมาธิได้ๆ ทำสมาธิได้คือมันมีความสงบระงับบ้าง คำว่า “บ้าง” ถ้ามันไม่คำว่า “บ้างนะ” มันต้องรู้จักสมาธิชัดๆ ทำได้บ้างคือทำได้สมควรความปรารถนาของตน สมความคิดของตน แต่มันไม่จริงใจ ถ้ามันจริง มันต้องมีความจริงอีกอันหนึ่ง

ถ้ามีความจริง คือ สมาธิ ปัญญา ถ้ามันเป็นความจริงแล้วมันเป็นอันเดียวกัน อริยสัจมีหนึ่งเดียวเท่านั้น จะมีจิตนิสัยอย่างใดก็แล้วแต่ เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้ว เวลายกขึ้นสู่วิปัสสนา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ ชัดเจน

จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสัจ ถ้ามันจะกลั่นออกมาจากอริยสัจ มันพิจารณาของมัน มันใคร่ครวญของมัน เวลามันออกมา หลุดออกมา เวลาจิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นี่เวลาเห็น ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ยกขึ้นสู่วิปัสสนาแล้วซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ผีกัดปัญญาใน เวลาผีกัดปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการภาวนา เกิดจากประสบการณ์ของจิต เกิดจากการกระทำจิตตภาวนาๆ

ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นภาคปริยัติ เป็นทฤษฎี เป็นแต่ชื่อ
ทรงจำธรรมวินัยไว้ ทรงจำธรรมวินัยไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเข้า
เผชิญกับความจริง เราเข้าเผชิญกับความจริง เราเชื่อในธัมมจักขุ เราเชื่อในธรรมะขององค์สมเด็จพระ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ สมาธิ ปัญญา มรรค ๘ ไม่มีสมาธิหลับตาลืมตา

สมาธิหลับตาลืมตาไม่มี มีแต่สมาธิคนในข้อ คนในข้อ เป็นสมาธิแล้วคนในข้อ คนในข้อ
เพราะกิเลสมันนำพาไป นำพาไปให้รู้ให้เห็นเรื่องโลกๆ อภิญญา เรื่องไม่เข้าสู่อริยสัจ ไม่เข้าสู่มรรค

เวลาเข้าสู่มรรค เวลาเข้าสู่มรรค เข้าสู่มรรคเข้าเรื่องกิเลสของเราไป เวลาเข้าสู่มรรคขึ้นมา
มันเห็นทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

ทุกข์ แล้วเหตุมันอยู่ไหนล่ะ

เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะไป สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายมันต้อง
ดับ เวลาดับมันทำลายกิเลส ทำลายสัkkายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส นี่สงฆ์องค์แรกของโลก
สงฆ์องค์แรกของโลกถ้ามันเป็นความจริง มันเป็นความจริงขึ้นมาในใจดวงนี้

แล้วเวลาเราประพฤติปฏิบัติ จิตสงบแล้วเห็นสติปัฏฐาน ๔ แล้วพิจารณาแล้วทำไมมันไม่
ดับล่ะ

มันปล่อยวางๆ ตั้หังคปหาน มันอยู่ที่อำนาจวาสนานะ ขิปปาภิญญา ผู้ที่ได้สร้างอำนาจ
วาสนามา ฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าครั้งเดียวเป็นพระอรหันต์เลย เพราะอะไร
เพราะเขาสร้างของเขา

พอเขาสร้างของเขา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปิดทางให้ เปิดปากทาง จิต
มันพิจารณาแล้ว มันต้องมีจิตพิจารณา จิตมีการกระทำ เพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจของมนุษย์ที่เกิด
ทุกข์ คน เวลาที่มันจะสำรอกมันจะคาย มันต้องคายออกจากกลางหัวใจนั้น

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านพูดได้ชัดเจนนะ เวลากิเลสขาดตั้ง
แขนขาด

ตทั้งคปหานมันชั่วคราว มันปล่อยวางเหมือนกัน ปล่อยวางด้วยปัญญาด้วย ปล่อยวางด้วยการวิปัสสนา ปล่อยวางด้วยการภาวนา ปล่อยวางด้วยภาวนามยปัญญาแหละ แต่มันชั่วคราวๆ

คำว่า “ชั่วคราว” กำลังมีเท่านี้ ก็เลสมันโดนหักแข็งหักขาแล้วมันก็หลบหลีกได้แค่นี้ แล้วพอมันปล่อยวางแล้ว เรามีสติมีปัญญาสงบแล้ว เราก็จับสิ่งนั้นขึ้นมาพิจารณาซ้ำ มันก็ปล่อยวางอีก ปล่อยวางอีก ตทั้งคปหาน การปหานชั่วครั้งชั่วคราว

การหัดปหานบ่อยๆ เหมือนกับเราทำงานซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำบ่อยๆ เวลาถ้ามันขาด เพราะตทั้งคปหานกับสมุจเฉตปหาน มันมีความแตกต่างกันราวกับฟ้ากับดิน

ตทั้งคปหานมันปล่อยก็คือปล่อยไง ปล่อยแล้ว เออ! ปล่อย มีความสุข ปล่อย แต่เวลามันสมุจเฉตนะ เวลาขณะจิตมันขาด ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ขณะจิตคือนิโรธ คือการดับทุกข์ เวลาดับทุกข์ ดังแขนขาด

เรานะ มีกิเลสมีมารเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แต่ได้สร้างคุณงามความดีมาพอสมควร มันถึงมีความรู้สึกนึกคิดอยากออกประพฤติปฏิบัติ เพราะงานภายใน งานเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา

ไฉ่เดินไปเดินมา ถ้ามาเทียบเคียง ไม่รู้เดินรอบโลกก็รอบแล้ว เพราะทั้งชีวิตเดินไปเดินมา เดินไปเดินมา เดินจงกรมพิจารณาไคร่ครวญจิตของเรา สิ่งไคร่ครวญจิตของเราถ้ามันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริงขึ้นมา เวลามันขาดดังแขนขาด กิเลสขาด มันชัดเจนอย่างนั้นนะ

มันไม่ใช่สมาธิคณินข้อ งอในกระดูก ก่อนทำก็คิด กิเลสพาคด คดบิดไปเบี่ยงมาตามความพอใจของตน

“เราทำมาแล้ว สมาธิทำมาแล้ว ไฉ่หลับตาใช้ไม่ได้หรอก เพราะเราทำมาแล้ว กดทับจิตไว้”

นี่ไง มันคณินข้อ

ถ้ามันไม่คณนะ สัมมาสมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา แล้วสมาธิเป็นสมาธิ เวลามันเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาจะเกิดขึ้นอีกต่างหาก ไม่ใช่ว่า “ต้องลืมตา จรณะ ๑๕ ๑๘”...ไม่ใช่

อินทรีย์แก่กล้า อินทรีย์แก่กล้าด้วยการกระทำ คนเข้มแข็งขึ้นมา หัวใจเข้มแข็งขึ้นมา เวลาปฏิบัติเขาจะหลบจะหลีก จะหาที่ของเขาเพื่อคุ้มครองดูแลใจ แล้วมันต้องการเวลา ต้องการการดูแล แล้วพอมันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา นั่นเป็นสมาธิที่ไม่คดในข้อ

สมาธิคดในข้อเพราะกิเลสพาคด สมาธิไม่คดหรือ สมาธิเป็นสมาธิ ปัญญาเป็นปัญญา ถ้าเป็นความดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ นั้นทางสายกลาง

แต่นี้มันไม่กลาง มันทำตามความพอใจของตน แล้วชี้โน้นว่าคนอื่น ชี้โน้นว่าแต่คนอื่น แต่ตัวเองคดในข้อไม่รู้ตัว ไม่รู้ตัวเพราะไม่รู้จักโลกุตตตระ โลกียะ ไม่รู้จักสัจจะความจริง ถ้ารู้ ไม่พูดปล่อยไถ่เป็นคอกๆ อย่างนี้

ถ้าเป็นจริงต้องเป็นจริง เราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงให้มันเป็นสัจจะเป็นความจริง เป็นปัจจุตังกลางหัวใจ นี่คือผลของการปฏิบัติ เอวัง